

проводяться майстер-класи зі створення писанок, великодніх композицій. Роботи читачів дитячої бібліотеки ім. А. П. Чехова отримали нагороди у міському конкурсі «Фестиваль писанки».

Бібліотеки мають постійно вивчати культурні та технологічні тенденції з метою вчасного оновлення та вдосконалення форм роботи з користувачем. Велика конкуренція з Інтернетом, модними вільними просторами, хабами з достатнім технічним забезпеченням (комп'ютерами, мультимедійними дошками, екранами, ігровими консолями) є поштовхом для розробки й використання власної мультимедійної продукції (буктрейлери, відеопрезентації, віртуальні мандрівки та виставки). Для популяризації своєї соціокультурної діяльності та ознайомлення громади сучасні бібліотеки ведуть активне віртуальне життя: сторінки у соціальних мережах, блоги, сайти.

Отже, досвід роботи бібліотек міста Маріуполя свідчить, що навіть під час загострення військових конфліктів, в умовах розташування у прифронтовому місті саме бібліотеки стають центрами досягнення цілей сталого розвитку, забезпечують можливості вільного та відкритого спілкування, яке сприяє гармонізації суспільства.

Література

1. Мотульский Р. С. Общее библиотековедение / Р. С. Мотульский. – Москва : Либерия, 2004. – 224 с.

2. Скворцов В. В. Библиотековедство, библиотеки та інформація // Інформаційне суспільство: культурологічні аспекти та проблеми: Тез. докл. междунар. науч. конф., Краснодар-Новоросійськ, 17-19 верес. 1997 р. - Краснодар, 1997. - С. 262-264.

3. Скиба М. Креативна економіка в Європі: 5 кроків для злету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/03/21/209710/>

4. Френкель І. Культурна економіка – розумна стратегія розвитку громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukr.lb.ua/blog/iryna_frenkel/370379_kulturna_ekonomika-rozumna.html

Gagarina N.

THE ROLE OF LIBRARY INSTITUTIONS PROMOTING AIMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article deals the functions of libraries, which ensure the implementation to the goals of society sustainable development. The author focuses on the practical work of sociocultural and creative activity of children's libraries in Mariupol, namely, the Children's Library Branch No. 7 named after. A.P. Chekhov

УДК 024:027.7(477)(043)

Головач В. В.
/Україна/

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ТА ФОРМИ ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ НБ ВНЗ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Бібліотеки України є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, яка спроможна на практиці втілювати набуті знання і досвід у розбудову незалежної України.

Сталий розвиток демократичного громадянського суспільства, дотримання прав і свобод людини, примноження людського, соціального, інтелектуального, технологічного, природного та фінансового капіталу держави, реалізація державної політики неможливі без сучасних бібліотек.

Бібліотечна справа потребує низки комплексних системних організаційних, структурних і технологічних змін згідно до сучасних загальносвітових тенденцій.

Проте незважаючи на здобутки бібліотечної науки, актуальними проблемами її розвитку залишаються: недостатня міжвідомча координація досліджень та, як наслідок, низька ефективність наукового супроводу бібліотечно-інформаційної діяльності у цілому і недосконалість механізму впровадження результатів наукових досліджень в умовах практичної діяльності; недостатня участь вітчизняних фахівців у міжнародних дослідницьких програмах і обмінах тощо [1].

Водночас існує ряд серйозних проблем, що суттєво гальмують процеси трансформації та подальшого інтенсивного розвитку бібліотечної справи України. З-поміж них слід виділити:

- недооцінку ролі бібліотек у суспільних перетвореннях та забезпеченні прав і свобод людини, що призводить до неефективної реалізації їх потенціалу як соціальних інституцій;
- невідповідність нормативно-правової бази та стандартів сучасним вимогам розвитку бібліотечної справи в цілому та діяльності окремих бібліотек, зокрема, що унеможливорює інтеграцію українських бібліотек у глобальне інформаційне середовище;
- відсутність стабільної системи фінансування бібліотек в обсягах, достатніх для ефективної діяльності і розвитку;
- невідповідність кадрового забезпечення бібліотек, а саме: старіння кадрів, недостатня кількість кваліфікованого персоналу для реалізації сучасних напрямів діяльності бібліотек;
- відставання професійної базової освіти бібліотечних працівників від сучасних вимог суспільства, загального рівня розвитку інформаційних технологій та потреб бібліотек;
- незадовільний стан матеріально-технічної бази бібліотек: більшість приміщень, обладнання та техніки не відповідає сучасним вимогам обслуговування користувачів і збереження бібліотечних фондів, зокрема цінних та рідкісних видань;
- невідповідність формування бібліотечних фондів та організації доступу до них сучасним потребам користувачів та вимогам суспільства, зокрема відсутність повноцінного комплектування новими періодичними та неперіодичними виданнями, електронними ресурсами;
- недостатні темпи та відсталість впровадження інформаційних технологій у бібліотеках, що ускладнює або унеможливорює виконання виробничих процесів та обслуговування користувачів на сучасному рівні;
- відсутність національних проектів та дослідницьких програм, що підтримуються державою, спрямованих на розвиток єдиного інформаційного простору в Україні та інтеграцію в глобальний інформаційний простір [4].

Щоб залишатись цікавими, привабливими і потрібними для користувачів, бібліотеки сьогодні намагаються йти в ногу з часом і, перш за все, не відставати у технічному оснащенні та запровадженні новітніх технологій; розширюють сферу своїх послуг; намагаються бути поміченими, вдаються до найрізноманітніших популяризаторських заходів.

Комп'ютеризовані бібліотечні процеси мають низку переваг над традиційними: при одноразовому опрацюванні документа можливе багаторазове та багатоаспектне його використання, швидкість і зручність пошуку та передачі інформації, економічність; для більшості користувачів електронна форма є єдиною можливістю отримати потрібний документ; формує новий імідж бібліотеки, яка надає інформацію не лише у друкованому вигляді, але й на нетрадиційних носіях, зростає соціальне значення бібліотечної діяльності; підвищує рівень інформаційної культури та комп'ютерної грамотності як користувачів так і бібліотекаря, а це не лише має прикладну користь, але й широке значення, оскільки людина з високим рівнем інформаційної культури легше орієнтується в мінливому світі, не боїться новацій, змін [2].

Працівники наукової бібліотеки Маріупольського державного університету поєднують у своїй роботі традиційні форми обслуговування користувачів й новітні функції. Сьогодні вони мають змогу розкрити все багатство власних фондів, пропонувати нові послуги, а також, у них з'являється можливість максимально задовольнити запити користувачів, наприклад:

- забезпечити доступ користувачів до електронної бази даних бібліотеки;

- організувати ефективну роботу з дистанційного обслуговування користувачів (тестові доступи; ЕДД; віртуальна довідка тощо).

Зупинимось на деяких формах роботи, без яких не можна уявити собі сучасну бібліотеку:

Web-сайт. Це дієвий інструмент інформування користувачів про структуру бібліотеки, її ресурси, послуги, які вона надає, допомагає знайти інформацію про бібліотечні заходи. Звернувшись до сайту можна скористатися базами даних, відвідати віртуальні виставки та отримати віртуальну довідку [2].

Віртуальна виставка. Вона є досить популярною формою сучасного обслуговування. Її метою є представлення інформації про документ у вигляді бібліографічного опису, анотації та фото обкладинки документа. Бібліотечні віртуальні виставки забезпечують користувачів ілюстрованою бібліографічною інформацією, присвяченою певним темам, особам.

Останнім часом набули поширення сучасні методи подачі інформації користувачам – блоги. Характеристиками блогу є: доступність читання, можливість читачам залишати щодо записів (постів) свої коментарі. Відмінність блогу від звичайного web-сайту полягає в тому, що він постійно змінюється в часі – читач бачить першим найновіші пости, у той час як зміст сайту більш сталий. Блоги стали новим інструментом, за допомогою якого можна знайти нового потенційного користувача. На відміну від сайту, який є офіційним джерелом бібліотеки, блог – неофіційний майданчик для спілкування з друзями та користувачами [2].

Наукова бібліотека Маріупольського державного університету, окрім власного сайту, має два авторські блоги:

- «Бібліо.net» (професійно-методичного напрямку);
- «БиблиОпус» (основна мета – ознайомлення читачів з сучасною українською літературою, активізація інтересу до класичної та сучасної літератури (української та світової), знайомство з окремими художніми творами класиків та сучасників);
- електронний літературний журнал «Догори сторінками/Вверх страницами», основна мета якого - залучення читачів до художньої творчості, самореалізації авторів та їх подальшого творчого розвитку).
- Також бібліотека представлена у таких соціальних мережах, як:
 - Facebook (офіційна сторінка НБ МДУ) – сповіщення про роботу та події бібліотеки, просування бібліотечної продукції, взаємодія з читачем у формі діалогу;
 - Бібліотека-науковцю (спеціалізована сторінка НБ МДУ у Facebook);
 - Slideshare – мультимедійна презентація подій та роботи бібліотеки;
 - Instagram – підтримка комунікації з користувачами бібліотеки шляхом розміщення фотографій з життя бібліотеки;
 - Pinterest та Pinme – просування бібліотечної продукції та збереження фото визначних подій, виставок НБ МДУ.

Отже, реалії сучасного життя спонукають бібліотеки до постійного пошуку нових форм і технологій роботи з користувачами, вимагають бути націленими на якісні зміни відповідно до їхніх потреб. Ці зміни можливі за рахунок надання актуальних електронно-бібліотечних послуг користувачам, що забезпечать їм можливість легко, швидко та в зручний час отримувати інформацію, знання й ресурси незалежно від місця перебування. За ідеальних умов бібліотека має бути тим першим місцем, про яке згадає наш користувач для отримання певної інформації. Сьогодні бібліотека має не тільки задовольняти запити користувачів, але потрібно намагатись їх передбачати і діяти на випередження.

Література

1. Богун Н. Сучасна бібліотека : нові пріоритети (За матеріалами зарубіжної фахової періодики) / Н. Богун // Бібліотечна планета. – 2011. – № 1. – С. 25–28.
2. Назаренко Т. Сучасному користувачу – сучасний рівень обслуговування [Електронний ресурс] / Т. Назаренко. – Режим доступу: <http://jpv.s.donnu.edu.ua/article/view/3834>.

3. Павленко Т. Сучасні тенденції розвитку бібліотек вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / Т. Павленко. – Режим доступу: http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/134/6/Тенденции_Павленко.pdf.

4. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.pedrada.com.ua/regulations/8451/485387>.

Golovach V.

**PERSPECTIVE DIRECTIONS AND FORMS OF SERVICE
USE OF NATIONAL RESEARCH INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF SOCIETY**

The thesis analyzed ways and forms of university's scientific library readers service in conditions of sustainable development.

УДК 025.7/9:027.7

Гроздова І. В.
/Україна/

**РЕПОЗИТОРІЙ ФОНДУ БІБЛІОТЕК ВНЗ
ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ**

Бурхливий розвиток інформаційних і теле- комунікаційних технологій надав широкі можливості для поширення наукової інформації шляхом її розміщення в мережі Інтернет. Однак ці можливості використовуються не в повній мірі, тому що часто доступ до розміщених матеріалів обмежений – він може бути відкритий тільки для певної категорії користувачів або тільки на платній основі.

У зв'язку з цим в 90-х роках ХХ століття в США і в багатьох європейських країнах розгорнувся потужний громадський рух за відкритий доступ до результатів досліджень для підвищення оперативності обміну науковими знаннями. Відкритий доступ (ВД) – це спосіб наукового спілкування шляхом реалізації права автора надавати безкоштовний доступ до його твору будь-якому користувачеві мережі Інтернет з будь-якого місця і в будь-який час. Розміщуючи публікації у відкритому доступі, їх автори отримують можливість для більш швидкого і широкого ознайомлення інших вчених з досягнутими результатами досліджень. Один із способів забезпечення ВД – розміщення наукової літератури у відкритих електронних архівах. Відкриті архіви (ВА) – це розподілена сукупність інформаційних об'єктів, доступних в середовищі Інтернету.

14 лютого 2002 р. у Будапешті на зборах інституту «Відкрите суспільство» був прийнятий документ, в якому вперше сформульовані основні принципи відкритого доступу: Будапештська ініціатива «Відкритий доступ» (Budapest Open Access Initiative – BOAI). У документі вказано, що «відкритий доступ – це право користувача читати, вивантажувати, копіювати, поширювати, друкувати, шукати або проставляти гіперзв'язки до повного тексту статей» [3]. Другий документ, який визначає основні принципи відкритого доступу, прийнятий в жовтні 2003 р. – це Берлінська декларація про відкритий доступ до наукових і гуманітарних знань (Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities) [2]. Правовласники і автори, які підписали Берлінську декларацію, надають користувачам необмежене право доступу, право на копіювання, розповсюдження, використання, передачу і публічну демонстрацію. Користувачі також мають право на тиражування з відповідною вказівкою авторства, а також на друк копій для особистого використання.

У вересні 2012 р. BOAI констатувала, що відкритий доступ – це вже сформована і все зростаюча даність в багатьох областях наук. Ґрунтуючись на десятирічному досвіді, BOAI запропонувала нові рекомендації з організації ВД до результатів наукових досліджень на

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**«ІНФОРМАЦІЯ ТА КУЛЬТУРА
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА»**

Збірник матеріалів
Міжнародної Інтернет-конференції

15 листопада 2017 року

Маріуполь 2018

УДК 316.7(063)

Редакційна колегія:

Г. І. Батичко, кандидат наук з мистецтвознавства, доцент (голова),
Ю. М. Нікольченко, доцент; С. В. Янковський, к. ф. н., доцент.

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності
(протокол №8 від 18.12.2017)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою історичного
факультету Маріупольського державного університету (протокол № 6 від 18.01.2018)

Інформація та культура в забезпеченні сталого розвитку людства : зб. матеріалів Міжнар. Інтернет- конференції, м. Маріуполь, 15 листоп. 2017 р. / Маріуп. держ. ун-т ; за заг. ред. Г. І. Батичко. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 278 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної Інтернет-конференції «Інформація та культура в забезпеченні сталого розвитку людства», яка відбулася 15 листопада 2017 року, в якій прийняли участь освітяни, науковці, громадські активісти з України та зарубіжних країн

У наукових виступах і доповідях учасників конференції висвітлені актуальні питання з проблеми забезпечення сталого розвитку людства, зумовленої розширенням впливу інформаційних та комп'ютерних технологій на соціальні інституції, сферу управління, інтенсивність міжкультурної взаємодії, творення нових, креативних практик соціальної взаємодії.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

© Автори тез, 2017
©МДУ, 2018

зі спеціальності 27.00.02 «Документознавство, архівознавство» (2012 - 2016).....	64
Вечерківська К. А. Біблотечний клуб як засіб формування інформаційно-комунікативних навичок.....	67
Гагаріна Н. А. Роль бібліотечних установ в забезпеченні цілей сталого розвитку.....	69
Головач В. В. Перспективні напрями та форми обслуговування користувачів НБ ВНЗ в умовах сталого розвитку суспільства.....	71
Гроздова І. В. Репозиторій фонду бібліотек ВНЗ як засіб забезпечення відкритого доступу до інформації.....	74
Дейниченко О. В. Значення краєзнавчої діяльності бібліотек у забезпеченні цілей сталого розвитку.....	77
Дьячкова М. А. Формування комунікативної політики наукових бібліотек ВНЗ у забезпеченні сталого розвитку України.....	80
Кіор Н. Д. Діяльність Маріупольської бібліотеки-філіалу ім. М. О. Некрасова в умовах сталого розвитку суспільства.....	83
Кір'якулова Т. В. Впровадження електронних інформаційних ресурсів в бібліотечну справу.....	85
Ковтуненко Н. О. Електронна бібліотека ВНЗ в умовах сталого розвитку.....	87
Луханіна І. А. Роль приватних книгозбірень в культурі українського бароко.....	89
Міліціна Л. В. Бібліотека ВНЗ в умовах сталого розвитку суспільства ХХІ століття: пріоритетні напрями розвитку.....	91
Назар'єва С. В. Сутність стратегій сталого розвитку маркетингової діяльності бібліотек.....	94
Натяма С. В. Збереження бібліотечних фондів: історія питання.....	95
Охріменко О. В. Княжі книгозбірні в освіті і культурі Київської Русі.....	98
Плохотіна Д. А. Збереження нотних видань в державних установах України.....	101
Сивак Д. С. Розвиток бібліотек засобами інформаційних технологій.....	103
Синенко Т. В. Організація інформаційного обслуговування у бібліотеках м. Маріуполя в умовах сталого розвитку громадян.....	104
Шаправська О. В. Молодіжні центри бібліотек в процесі формування громадянського суспільства.....	105
Шевцова М. Л. Нормативно-методичне забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності наукових бібліотек в умовах сталого розвитку.....	107
Чумакова О. Є. Історія і традиції бібліотечної справи в умовах сталого розвитку людства... ..	110
Шейбут В. С. Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України.....	112
Яковенко Ю. Є. Роль інноваційних бібліотечних послуг у забезпеченні сталого розвитку.....	114

Секція

Сталий розвиток культури управління в Україні: історія, традиції, сучасність

Ангелинова І. А. Подолання інформаційної нерівності: український досвід в глобальному світі.....	118
Білоус К. В. Документаційне забезпечення механізму регулювання адміністративних питань в органах місцевої влади в Україні у період Національно-демократичної революції (1917-1921рр.).....	120
Білоусова В. Д. Популяризація архівних документів як напрям діяльності архівних установ.....	124
Вікторова П. В. Проблемы формирования информационной культуры украинского общества.....	126
Влас А. В. Інформатизація архівної справи як засіб організації інтелектуального доступу до архівних документів.....	128
Гунза Ю. С. Інформаційна складова семантичного аналізу документів Гетьманщини та Нової Січі (1734-1775).....	130
Зарецький Є. О. Особливості надання інформаційно-консультативних послуг.....	132
Іванова Д. М. Документування у Запорозькій Січі та Гетьманщині: інформаційно-аналітичне дослідження проблеми.....	134
Кригіна О. В. Метричні книги як історичне джерело: використання та забезпечення збереженості інформації.....	137
Кудлай В. О. Підходи до ідентифікації електронного документа в контексті впровадження	